

Звезда

Седмичник за култура, изкуство, критика и общественост.

Колко правдивост има въ старата басня за свинка, който лежал на голѣмия пѣтъ, задавалъ на пѣтиците загатка и ги разкъсвалъ на късове, ако тѣ не можели да я разрешатъ.

Колко вѣрно е това! Нима животътъ не ни поставя загатки? Той всѣкидневно пита всѣки човѣкъ, съ ласкавъ тонъ, по страшно многозначително: знаешъ ли ти значението на този день? Стремимъ ли се разумно да направимъ онова, за което имамъ сили и способности днесъ?

Карлейль

Духовно укрепяване

На военните маневри и гергьовденските паради нашите способни полководци показаха и доказаха, че съ изпълнили блестящо своята голѣма задача по военнотехническото организиране и бойно-националната подготовка на младите български синове. И тогава всички българи изпитаха гордата радост, като видѣха, че материалната защита на нацията е въ здрави и сигурни ръце.

Но... добре организираната материална защита на българския народъ съставя само едната половина отъ разрешаването на неговата историческа задача за извоюване на по-добро мѣсто подъ слънцето. Другата половина отъ разрешаването на тази задача обхваща духовното укрепяване на народа, което е тъй важно, както и неговото военнотехническо укрепяване. Това е голѣма и неотложна задача, която нашата интелигенция трѣбва да разреши още днесъ, за да може да прекрачи успѣшно прага на изгрѣващата нова епоха въ историята на общочовѣшката цивилизация.

Що значи духовно да укрепимъ нашия народъ? Външно погледнато, формално погледнато, всѣко укрепяване — било то духовно, или материално — означава натрупване на сили и енергии, подредени и подготвени за съгласуваната и трайна съпротива срещу очакванъ силенъ противникъ. А нѣма другъ по-силень и по-опасень противникъ за всички народи днесъ, отколкото засиляващото се свѣтлово беззвездие, избухнало вече въ жестоки кръвопролития и огромни разрушения, които тъй страховито раздрусватъ земята и небето. Срещу този много

опасень противникъ, чието име е неправда и хаосъ, народитѣ и тѣхнитѣ държави бързо и усърдно укрепяватъ своитѣ духовни сили, за да не бждатъ горчиво изненадани въ сждбовния часъ на борбата за единъ новъ и по-добъръ свѣтъ.

Какъ нашиятъ народъ и нашата държава трѣбва да се укрепятъ духовно — този въпросъ въ сжщината му тукъ не можемъ въ нѣколко реда да го изяснимъ. Ние само го поставяме и се чувстваме длъжни да подчертаемъ неговото голѣмо значение. Този въпросъ трѣбва да намѣри такова разрешение, щото всѣки българинъ да почувствува, че е станалъ духовно крепост, изградена отъ свѣтлината на разума, отъ твърдината на доброта и напрегатна воля, отъ будността на чувството за лична, обществена и международна справедливостъ и свобода, отъ светостта на идеала и копнежа за прибиране и организиране на всички българи по свѣта въ единна и мощна историко-национална стрѣха, образуваща навѣки единъ народъ — една държава — единъ царь.

Завой

Платете си абонамента. Не отлагайте плащането на изпратенитѣ пощатски квитанции. Вестникътъ не разчита освенъ на абонатитѣ си.

Политически дневни тежки, сждбоноси дни

Тежки и сждбоноси дни съ надвиснали надъ свѣта, забудили съ го съ неизвестностъ презъ която ний не е въ състояние да прозре.

За всички почти бждещето е задъ тая неизвестностъ, чийто граници продължава да чертае съ кръвъ и опустошения днешната модерна война.

Непосрѣдствено ангажирани въ нея — голѣми и малки народи, плащатъ изпитанието съ цената на всички свои сили — материални и морални, защото борбата е на животъ или смъртъ.

Каточе ли съ си дали среща два свѣта, два противоположни свѣта, единиятъ отъ които трѣбва да рухне за да отсѣпи мѣстото си.

Само това оправдава ожесточенията, при които цифритѣ на загубитѣ — въ хора и материали, макаръ и много голѣми, се отминаватъ чимоходомъ, въ името на желаната и очаквана победа.

Съ нея естествено ще дойде и края на войната, ще дойдатъ и последицитѣ отъ това.

На пръвъ погледъ последнитѣ събития на Западния фронтъ каточе ли приближиха тая край до наст. Ако обаче вземемъ предвидъ възможноститѣ на воюващитѣ, възможноститѣ и на тия, които съ заинтересовани въ днешната война и въ изхода отъ нея, ще се съгласимъ, че има мѣсто и за други предположения.

Може би фронтотъ ще бждатъ разширени съ намѣстия и на други държави, които отдавна подготвени чакатъ само сигналъ. А съ тѣхната намѣса съотношението въ силитѣ ще се промѣни, ще се промѣнятъ и изгледитѣ за завършекъ на войната, който бже друго, ще бже купенъ по-сигло, макаръ и по-скоро.

Но това съ само предположение, които не чертаятъ по-подробнитѣ пъти на събитията. Тѣхъ ще насочатъ въ пълень

Георги Велчевъ

Карловски дворъ

Прегледъ на печата

Подъ надсловъ „Международнитѣ закони и войната“ сп. Брезда мѣду другото пише:

„За да има война, достатъчна е злата воля на една страна, докато за запазването на мира е необходимо добрата воля на нѣколко държави“ — е казалъ нѣкой. Безспорно, че постигането на последното условие е много по-трудно, защото се иска добра воля и съгласуване отъ страна на мнозина. А подпол. Монтенъ, единъ отъ най-добритѣ познавачи на психологията на войната, опиричавя последната на стихия, която не се поддава на никакво ограничение и никакво регламентиране. И все пакъ, войната доколкото е дѣло на организирани общества, е била поставяна въ известни рамки, извънъ които воюващитѣ трудно съ излизали. Имало е закони и правила, които съ били задължителни за всички цивилизовани държави. Така, напримеръ, самото ходъ нататъкъ, къмъ финала, пакъ голѣмитѣ интереси.

Ако за такива се признаватъ и наложатъ, съ отлика отъ миналото, интереситѣ не на личното, а на общото преуспѣване на човѣка, ако той самиятъ, животътъ му, нуждитѣ му, бждатъ осветени съ нова и въ нова свѣтлина, днешнитѣ тежки дни ще бждатъ прекрачени по-леко и съ по-голѣма вѣра, въпрѣки че пакъ ще има победени.

Св. Розвизарова

обявяване на войната е трѣбвало да става при строго определенъ редъ. Дори въ древния Римъ за обявяване на война се е искало видимо предупреждение. По-късно международното право наложи като необходимо условие това предупреждение да предхожда започването на военнитѣ действия поне съ 24 часа. Но не само това е ограничението, което държавитѣ си налагатъ доброволно. Редъ, правила и закони идва да смечатъ ужаситѣ на военнитѣ действия. Като не можеше да премахне самата война, международното общество се мчеше искрено да премахне поне излишнитѣ страдания за мирното население и за бещитѣ се войски. Така се дойде до конвенцията за Червения кръстъ до третирането на военнопленнитѣ, до определението обсега на блокадите, забраната за бомбардирване на открититѣ градове и пр. Изобщо въ течение на нѣколкото конференции, станали въ Хага, се изработиха рѣдъ ограничения, които направиха войната по-човѣчна.

Усилителъ, правени въ това отношение, не спрѣха. Създаването на О. Н. бже мотивирано само така, поне формално, като необходимо условие за премахване на войната. Но най-голѣмата стѣжка въ посоката за премахване на войната, бже пактътъ Брианъ-Келогъ отъ 27 августъ 1928 г. Съ този пактъ, приетъ отъ по-голѣмата частъ държави, войната се поставише извънъ законитѣ. Мнозина повѣрвахъ, че за войната нѣма мѣсто вече и че въоръженитѣ сили ще станатъ излишни.

Разказъ

Птицата на смъртта

Панчо Михайловъ

роподообнитѣ неприятелски ракети.

Пролѣтъта настѣпни бърже — като че за една нощъ Събуждашъ се, отваряшъ очи и гледашъ като по чудо, като въ приказка, всичко наоколо раззеленяло. И дърветата, и тревата отпредъ предъ окопитѣ, която скоро-скоро, само за нѣколко дни може би, отъ това че бже подхранвана отъ глѣта човѣшка кръвъ — стана тучна и висока до колѣно.

И една сутринъ отъ къмъ тревата се чу пресекината пѣсенъ на птица. Всички се услушахме. Това бже необикновената и тиха радостъ изпра-

тена ни отъ небето. Зашто съ месеци не бжеме слушали подобна пѣсенъ. И въ загубитѣ ни души, срѣдъ пушечнитѣ и топовни гърмежи, тя прозвуча като ласка на любима жена.

— Пѣдъ, пѣдъ, пѣдъ — пѣше тѣ.

— Пѣдъпѣдъкъ, о, пѣдъпѣдъкъ! — се развиха отъ всѣкъде.

— Отъ къде ли е прекръкналь?

— Може би самъ Господъ го е изпратилъ!

Започнаха да се носятъ отъ уста на уста различни предположения. По пѣлото протежение на окопа подигнаха глави,

за да го зърнатъ. Или — поне да откриятъ посоката, отъ която идше гласътъ.

Но изведнѣжъ — пѣю, пѣю — нѣколко куршуми отъ отсрещната страна грубо и нелюбезно ги подсѣтиха, че трѣбва да съ по-предпазлив.

Данко, моятъ ординарецъ ги изпсува:

— Кучета! Не ти даватъ да си влѣхнешъ поне малко мирисъ на тревица... Кучета!

Развихиха се и въ отсрещнитѣ окопи. Но не отъ радостта, която ни донесе тая малка птичка, а отъ страхъ. Помислиха, че ще ги нападнемъ и тѣхната артилерия не закъснѣ

— единъ следъ другъ захвърчѣха снарядитѣ имъ ту предъ окопитѣ, ту задъ тѣхъ.

Отъ минута на минута канонадата растѣше, все по-жестокото и по-често се разпукваха снарядитѣ надъ главитѣ ни. Падали на ровка почва тѣ — заедно съ ужасътъ — дигаха изъ въздуха цѣли облаци отъ сивъ прахъ. Тукъ-тамъ съ желѣзнитѣ си зѣби ядѣха прѣстѣта, рушѣха бетона, събаряха наблюдателницитѣ по окопа.

Се повече и повече орджия се обсаждаха — отѣлнитѣ гърмежи започнаха вече да не се чуватъ. Единъ общъ и глухъ тънѣтъжъ като отъ необикновена, честа и глѣта градушка се носѣше наоколо.

Паднаха ранени и убити. Чакъ късно следъ обѣдъ

Бжеме на позиция при завоя на рѣка Черна. Който се е билъ тамъ, знае колко много кръвъ погълнала тя и колко скоро стана тъмно червена. Следваха по редъ нѣколко жестоки настѣпления и отсѣжления подъ разрушителния дѣждъ отъ гранати, докато накрая се вкопахме въ канаритѣ и зачакахме. Останалитѣ нѣколко войници и офицери бже пожелѣли и сухи като призраци — отъ умора, гладъ и безпокойни вечери.

Цѣлата зима мина така, подъ тънката и невидима покривка на студа. Отоплявахме се съ корени, които войницитѣ изкопаваха отъ земята. Презъ цѣлия день игра на карти, ходехъ тукъ-тамъ на гости изъ землянитѣ и само вечеръ оживѣваше южната тъмнина отъ многоцѣвѣтната свѣтлина на чадъ-

Проф. А. С. Бешковъ

Петрольът

(Продължение от брой 25)

Конференцията в Генуа, Мосулският въпрос, страшният германски натиск в Румъния в 1916 г., руските атаки в Галиция през сѣвѣтната война, английският напоръ в Месопотамия през сѣщата война и още много други факти ни говорят, че на петрола се е отдавало и отдава необикновено голѣмо значение.

Американцитѣ сѣ първи по петролното производство, но англичанитѣ ги надминават по богатството си сѣ петролни полета, Оттукъ и нервността на американцитѣ. Въ последнитѣ години англичанитѣ се установиха като безусловни господари въ залежитѣ на Иранъ, Иракъ, Венецуела, Холандска Индия, Бирмания и пр. Макаръ и сѣ по-малко производство, смѣта се, че англичанитѣ разполагат сѣ по-голѣми запаси, толкова повече, че и използването не е така форсирано, както е при американцитѣ.

Една трета страна, която нѣма нищо общо сѣ двѣтѣ сѣвѣтнини петролни предприятия (освенъ нѣкои договори за доставки) е Сѣветскиятъ Сѣюзъ. Неговитѣ находища при Баку, Грозний, Майкопъ, Емба и Челкенъ доставятъ близу 30 милиона тона суровъ петролъ годишно, а въ последно време се откриха богати залежи и въ обширния районъ между Волга и Уралъ. Притежателъ на всички тѣзи находища е сѣветската държава, която успѣ да увеличи петролното производство сѣ около 300%, въ сравнение сѣ довоенното. Сѣветскиятъ Сѣюзъ, обаче, може да изнася вече много малко петролъ, тѣй като кореннитѣ трансформации въ земедѣлие, индустрия, транспортъ и воененъ битъ, доведоха до огромно повишение на консумацията на течното гориво. За удобното му пренасяне сѣ построени петролопроводни трѣби отъ Баку за Батумъ, както и отъ Грозний за Ростовъ, за да стигнатъ и до Харьковъ, откъдето трѣбва да става разпределението на течното гориво за украинското земедѣлие, поставено на базата на машинитѣ.

Петролопроводни има и въ много други страни. Така въ Шатитѣ тѣ достигатъ нѣколко десетки хиляди километра дължина. Въ Румъния сѣ свързани сѣ такива трѣби Плоещъ сѣ Кюстенджа и Гюргево. Отъ Шушуръ (Юженъ Иранъ) петролопроводъ води до О-въ Абандъ, разположенъ на устието на Шат-ел-арабъ. На този островъ се намиратъ и голѣмитѣ рафинерии. Тукъ господаръ е косвено английското адмиралтейство. Отъ Керкукъ, разположенъ въ Иракъ, недалечъ

отъ Мосулъ, започватъ нефтепроводни трѣби, едни отъ които водятъ до Хайфа въ Палестина, а други — въ Триполи — въ Сирия.

Сѣ петролопроводнитѣ трѣби е нанесълъ своитѣ стопански победи преди 60 години и самия Рокфеллеръ. Той рано е прозрѣлъ, че господаръ на петрола ще е този, който има възможността да го пренася евтино и масово. Затова е влѣзълъ въ споразумение сѣ желѣзопѣжнитѣ компании, които срещу богати компенсации се съгласили да проложатъ петролопроводнитѣ трѣби по тѣхнитѣ желѣзопѣжни трасета.

Колкото се отнася до морския транспортъ на петрола, тукъ първенствуваше мѣсто заеха танкеритѣ, т. е. корабитѣ цистерни. Тѣ въ голѣма степенъ измѣстиха товаренето въ тежки, каси и варели.

Първостепенното значение на петрола се очерта въ края на миналия вѣкъ, когато се изнамериха и въведоха въ масова употреба моторитѣ сѣ вътрешно горене. Въ началото на настоящия вѣкъ пѣкъ инженеръ Августъ Дизелъ изнамери газѣловия дизелъ-моторъ*). Така се достигна до необикновено голѣмо търсене на течное гориво за автомобили, мотоциклети, стабилни и земедѣлски машини, за параходи и миторници, а въ още по-ново време — за аероплани, танкове, подводници, трактори и пр. Още въ годинитѣ преди войната голѣмитѣ флоти постепенно започнаха да преминаватъ къмъ течное гориво. Всички адмиралтейски доклади даваха да се разбере, че това гориво има предимства: лесно и често пълнене, никаква загуба на време, намаляване на помѣщенията за гориво, намаляване на обслужката, увеличаване радиуса на действие и на скоростта и т. н.

Макаръ и едно военно сѣдство и ябълка на раздора, петролътѣ е неосенимо благо за човѣчеството. Днесъ въ Шатитѣ има надъ единъ милионъ трактора, въ Сѣветската Русия — надъ половинъ милионъ, други стотици хиляди трактори порятъ степитѣ на Канада, пампаситѣ на Аржентина, полята

*) Смѣта се че инж. Дизелъ е станалъ жертва на своето изобретение, пътувайки по Нѣмско-море, въ 1913 год. той изчезналъ отъ парахода заедно сѣ най-новитѣ си планове. Всички предположения даватъ, споредъ нѣкои, основание да се смѣта, че той е станалъ жертва на заинтересовани групи, които се опасявали, че масовото въвеждане на газѣола ще попрѣчи извънредно много на дестилерийнитѣ и рафинерийни предприятия за бензинъ.

на Австралия. Стотици хиляди мощни силопроводни станции, работящи сѣ течное гориво даватъ ежегодно милиарди киловати електрическа енергия, 37 милиона автомобилна кръстосватъ нашата планета въ разни посоки, хиляди кораби сѣ течное гориво разнасятъ плодетѣ на човѣшкия трудъ изъ всички океани и морета.

Течното гориво се оказало единъ отъ решаващитѣ фактори презъ време на войната 1914/18 година.

Особено много това пролича въ 1918 год. когато голѣмата офанзива на съглашенитѣ сѣ помощта на безброй танкове и аероплани успѣ да съкруши упоритата германска съпротива. По това време Клемансо телеграфира на Уилсона за непрекъснатъ и масовъ подвозъ на бензинъ, защото „той е еднакво скѣпъ сѣ кръвта на войника“. Въ това дръзко и дори цинично сравнение, обаче, се криеше една дълбока истина....

Ако това е така преди четвъртъ вѣкъ, може да се допусне какво е днесъ положението, когато моторизацията и машинизацията въ почти всички армии е достигнала до непредполагаеми размѣри. Днесъ по най-скромни изчисления германската армия се нуждае годишно отъ около 7—8 милиона тона течное гориво. Не по-малки цифри сѣ необходими за другитѣ армии, особено за английската, чиито морски сили консумиратъ несмѣтни количества течное гориво. Безъ петролъ всички подводници и параходи, танкове и камioni, трактори и аероплани днесъ биха били само старъ металъ. Разбира се, тукъ подъ петролъ се разбиратъ бензинъ и всички други течни горива, както и така необходимитѣ смазочни материали.

Оттукъ следва и обяснението на много други явления — всички повече или по-малко свързани сѣ петрола. Закупването на дунавски шлепове, разни „динамитни афери“, министерски кризи въ много страни имащи петролъ, формирането на армии като тази на Вайганъ, измѣнението на режима въ нѣкои страни — въ много случаи това е свързано сѣ петролния въпросъ. Много събития, освѣтени въ „петролна свѣтлина“ се виждатъ съвсемъ други въ основата си.

Очаквайте следващиятъ подобренъ брой на в. „Завой“.

Становища и мнения.

По въпроса за организиране на младежта

На равномѣрни тласъци се повдига отъ време на време въ нашия печатъ въпросъ за организиране на българската младежъ. Изтъква се, че нуждата е дотамъ назрѣла, че стига само да се откаже плода, т. е. да се започне незабавно организирането на младежта. Тѣзи, които се изказватъ чрезъ статии въ вестници и списания сѣ извънредно добросѣвѣстни и се мѣчатъ споредъ силитѣ си да представятъ работата и труднитѣ около нея въ най-благоприятна свѣтлина. Впрочемъ, силно желание за една здраво организирана младежъ, за която, както се казва, била бъдещето на нацията, сѣществувало не само у нѣкои общественици, но и въ правителството, на и въ цѣлото българско общество. Съмнение въ това не може да има, защото целта е извънредно важна отъ народностно и държавно гледище.

Въпросътъ, обаче, съвсемъ не е така лекъ, както се струва на нѣкои. Ние трѣбва сѣ съжаление да добавимъ, че прочитайки всички статии на дълбоко загриженитѣ общественици, останахме разочаровани, да не кажемъ нѣщо по-вече, отъ изказанитѣ мнения, въ които съзрѣхме искрени намѣрения и националенъ патосъ, но не и нѣкакво задоволително разрешение на въпроса, съпроводено отъ конкретенъ планъ.

Най-първо, не е ясно какво се иска. Само едно спортно възпитание успоредно сѣ една предвоенна подготовка, която да кали тѣлото на младежа сѣ тенденция да му създаде по голѣми физически възможности въ неговото бъдеще? Или нѣщо по-вече: плусъ спорта и военната подготовка, да му се прибавятъ и граждански добродетели и едно общо национално възпитание. Тази система ще се простре и засѣгне българина до 25 години или евентуално до една по-малка възраст.

Този планъ е добъръ на теория, но на практика ще се покаже едностраниченъ и ще пропадне въ едно не далечно бъдеще. Защото, най-първо, той само ще задоволи и може би ще възхити българския младежъ отъ физическитѣ грижи и възможности, които му се даватъ, но по-после той ще се отвърне незадоволенъ, защото това което му се предлага за неговия духъ е съвсемъ незначително. Граждански добродетели?

— Много добре. Но, знае ли се отъ българското общество, че младия българинъ се интересува и го вълнуватъ много по други въпроси. Знае ли се, че единъ ученикъ още отъ

шести класъ започва да се интересува отъ социални въпроси? Известно ли е, че той прави често неудобни запитвания относно държавата и нейния строй? Не е ли известно на този младъ човѣкъ, преизпълненъ сѣ справедливостта присъща на възрастта му, че има безработни и бедствувачи семейства? Не иска ли той, обединение на своя народъ и една силна държава, която да защитава собствения му интересъ?

На тия въпроси, така проектираната организация на младежта не ще му отговори, защото това сѣ чисто политически въпроси. Вѣрно е, че младия българинъ не ги съзнава като политически и не прави политика отъ тѣхъ. Но още по-вѣрно е, че ако нѣкой се опита да му ги разясни за да го задоволи, то това може да направи само човѣкъ, който притежава завършенъ политически мирогледъ.

Младежта е организирана великолепно въ Германия, Сѣв. Русия и Италия. Тамъ тя е една толкова силна опора на държавата, че сигурни сме, други страни завиждатъ на това. Въ сѣщностъ, обаче, тамъ самата държава е организирана отъ съответната партия. Защото ако нѣмаше нац.-социализъмъ, комунизъмъ и фашизъмъ, нѣмаше и да има никаква, по такъвъ начинъ, организирана младежъ. Въ тия страни възпитанието, което се дава на младежта не е само физическо, но и духовно преди всичко, което е и въ сѣщностъ самата целъ. Младитѣ хора тамъ, не ядатъ само граждански добродетели, а глътатъ въ голѣмо количество политика въ нужната мѣрка и форма. Тѣ притежаватъ завършенъ жизненъ свѣтогледъ, който се поставя въ услуга на нацията и държавата по единъ блестящъ начинъ. Тѣ сѣ преди всичко членове на партията, възпитавани и обучавани споредъ нейния духъ и дисциплина и своевременно се явяватъ подготвени да заематъ мѣста споредъ способноститѣ си, въ партийната и държавна иерархия.

Въ Англия и Франция, въпрѣки че нѣма подобни организации и тамъ възпитанието на младежта е тулено на много сигурни основи и тамъ не се занимаватъ само сѣ граждански добродетели. Системитѣ въ авторитарнитѣ и демократични държави сѣ различни, но резултатитѣ сѣ много близки, не си отстъпватъ въ нищо, а може и да превъзхождатъ противнитѣ страни.

„Млада воля“

като че се умори, неприятелътъ — млѣкна. Тогава, при залѣза на помраченото слѣнце, засвири погребалната беззвучна симфония на скръбта и неизмѣримото затишие. Никой не мръдна; като че тия многохилядни неочаквани удари се прижипиха. И всѣки очакваше смъртта. По-късно болезнитѣ охкания на раненитѣ ни събудиха отъ тоя страненъ сънъ.

— Тю брей, за една птичка колко дълго се изсипа.

— Кучета! — пакъ ги изпсува Данко и започна да превързва раненитѣ.

Той бѣше русо голобрадо момче. Току що се сгодило и го взели войникъ. Но неграмотенъ и за това винаги даваше писмата му да ги четатъ.

— Гледай тамъ нѣщо да не си пропусналъ, брей — забелязваше накрая той.

— Не нѣма... всичко ти прочетохъ.

И започваше той на дълго следъ това да разправя какъ щѣлъ да се ожени и да се нареди въ къщи.

— Ти, мука такава, сигуренъ ли си, че ще се завърнешъ, та разни планове кроишъ, — прекъсваше го трѣбачътъ.

— Казвамъ, ако се върналъ — кротко му отвърщаше той сѣ лека въздишка и свеждаше зеленитѣ си очи къмъ земята.

— Ти, войната де, не виждашъ ли, както се е проточила нѣма край.

— Ха, нѣма! Ще ни избиятъ до единъ и отъ само себе си ще се свърши.

— Вижъ така може! — потвърждаваше авторитетно трѣбачътъ.

И всички тогава потъваха въ дълбокитѣ мѣтни води на безнадеждни размисления.

2
На сутринта пакъ се обади птичката. Но накой не смѣеше

да се подигне надъ окопъ. Само слушахме затаили дѣхъ, сѣ погледъ отправенъ къмъ ясно пролѣтно небе. И всѣки бавно, неусѣтно се унесе по роднитѣ поля.

Една дълга права пѣтечка. Отъ двѣтѣ ѝ страни изкласили жита, богато украсени сѣ червени макове и синецѣ. Подухне вѣтъръ и на вълни се лѣе ръжъта, носи се сладкия мирисъ на отжпани билки.

Пѣдъ, пѣдъ, пѣдъ! — обаждаше се пресекливо отъ тукъ, отъ тамъ невидимитѣ птички. И весело и бодро е на душата ти. Искати се да вървишъ изъ кѣра — непрекъснато, по цѣли дни и нощи.

И накрая, уморенъ, да полегнешъ на меката трева къмъ показанитѣ се вече звезди. Надъ хребета отъ дѣсно се усмихва жълтото рогче на месеца. Нѣ каква птичка въ просѣница пѣе. Нѣкъде далече, по пѣтя ми,

нава каруца. Въ нея сѣ бѣли забрадки се возятъ моми. Тѣ високо бодро, се смѣятъ и този безгрѣшенъ смѣхъ се слива сѣ непрекъснатата пѣсенъ на шурцитѣ изъ полето. Малкото жълто рогче все по-високо и по-високо се издига и добива вече смѣлия подигравателенъ видъ на саркастична усмивка.

Или пѣкъ — застаналъ до чешмата подъ клонитѣ на стария орѣхъ, привечеръ следъ работа очакващъ своята годевица. Най-после, ето я, задава се тя сѣ две стомнички въ ръце. И отъ далече, така свѣтливо и добродушно се усмихва. Налива стомничкитѣ и трѣгватъ — вече двама.

Но вмѣсто къмъ селото, пѣтеката по чудо води нѣкъде изъ кѣра. Сами сте. Една открадната цѣлувка, и още една — сѣрдъ мириса на много отжпани билки...

Пѣдъ, пѣдъ, пѣдъ, — съвсемъ на близу изпѣ нашата птичка. Данко не изтрая — надигна се.

— Ха, ето го! — извика той и несъзнателно дигна пушката си — грѣмна.

— Улучихъ го! — и той бързо изкочи надъ окопа.

Наранената птичка се въртѣше на едно мѣсто. Данко я дебнѣше като котка, за да я догони. Като я приближи, птичката подхвъркна само сѣ едно то си крило. И Данко по нея.

Така той се увлѣче въ гонитбата, до като го забелязаха отсрѣща. Обади се картеница. Той схна и падна въ тревата, така както бѣше протегналъ ръката си напредъ, за да улови птицата

Платихте ли си абонамента?

ПРОЯВИ НА МЛАДИТЪ

ВЪ КОЛОНИТЪ НА В. „ЗАВОЙ“

Нашият път Славянството и Кирилъ и Методий

Въ тревожни дни почваме—толкова по-добре. Ние се радваме, че сме родени под знака на една борба, че ще изнесемъ на плещитъ си победа!

Новото време иска нови хора. А новото е толкова различно от старото. Затова младитъ, които сега творятъ, сж толкова дръзки, смѣли и възторжени. А това е гаранция, че ще успѣятъ.

Началото което поставяме, чрезъ тази младежка страница иде да покаже, че творческата и напредничавата младежъ следва неотклонно пътя на пламенната и разискрена борба!

Ние издигаме бойни лозунги:

Долу мухала, гнилото и посредственото!

Долу, старитъ изтървани шаблони.

Напредъ. Да искри върата въ свѣтлината и доброто—върата въ новия денъ.

Млади напредничави другари, дайте ржце! Съ хората, между хора, за хората, презъ живота. „Днесъ поетъ е само онзи, който е полезенъ“.

Устремовъ

Редакцията на в. „Завой“ въ желанието си да подкрепи и обнадееди проявитъ на младитъ сили — отъ градове и села — съ цената на голѣми жертви постави началото на тая прибавка къмъ вестника — „Прояви на младитъ въ колонитъ на в. Завой“.

Дѣлото на Кирилъ и Методий е дѣло на пробуждането на славянитъ. То е станало когато македонскитъ славяни сж възвели въ контактъ съ Византия и се запознали съ нейната култура.

Гръцката писменностъ прониквайки всрѣдъ славянството и запознавайки го съ гръцката цивилизация, е възбудила съзнанието въ славянитъ за своя писменностъ, която да изрази родната фонетика съчетаваща и изразяваща особеноститъ на славянския езикъ.

Процесътъ на осъзнаването къмъ родната писменностъ е вървѣлъ може би бавно, но по силата на влиянието на гръцката цивилизация, осъзнаването съвсемъ неусѣтно се наложило и приутило мнозина да се замислятъ за своя родна писменностъ. Идеята за славянската писменностъ не е случайно явление. Тя се е породила въ стремежътъ на Византия да издигне културно македонскитъ, мизийскитъ и моравскитъ славяни и да ги притегли къмъ нея като прегрѣда на влиянието на Римъ, което се е ширѣло чрезъ пропагандата за разпространяването на християнството.

Византия съ това е целѣла да защити своитъ собствени интереси. Тия интереси на Византия, за времето, се сръщали съ интереситъ на самитъ славяни.

Презъ 885 г. следъ р. Хр. Кирилъ и Методий изработили азбука съ звуковитъ особености на славянския езикъ и превели най важнитъ богослужебни книги.

Чрезъ разпространяването на християнството и славянската писменностъ К и Методий мобилизирали славянскитъ народни маси противъ влиянието на Римъ противъ асимилационитъ среми на Византия и противъ вигоглавитъ езическа ханове и боляри. Всички славяни подъ едно знаме повели борба срещу враговетъ на славянството.

Славянското съвземане въ тая борба, чрезъ възприемането върата и писменността допринесе твърде много за съвършеното претопяване на славянгартитъ и омиротворяването на българската държава.

Василъ Воденичарски

Пролѣтни настроения

(репортажъ)

и се смѣе, смѣе повече отъ радостиятъ слънчо...

— Е-е-хъ майка му мечка, брей!

Тика омазаното калпаче, ту на челото, ту на тила, размахва голѣми клонести ръце, пие съ голѣмата си хлевуоста уста утринната свежестъ и му е леко, леко... Нѣкои ще кажатъ: идеализация, де такива наивни селяни, едва иззимили и забравили теглото? Има ги братчета такива селяни И тѣ не сж малцина. Ето напримеръ Герчо. Той се радва като дете. Радва се, защото е иззимилъ. Защото е живъ. Запомнете добре, че Герчо обича живота повече отъ всички на свѣта.

Сутринтъ, той излѣзе да види своята ржжница. Да и се радва ней хубавицата черноземна. Трудъ е това, неговъ, на жената. Ржженицата се полюлва, а душничката на Герча звѣни като меденяче.

— Е-е-хъ майка му мечка, брей!

Моравскитъ славяни, които се намирали подъ културното влияние на Римъ, не могли да понесатъ създадения отъ последнитъ духовенъ режимъ и не се помирили съ него.

Тѣ вече притежавали качества: народността гордостъ, разбиране значението на свободата на духа, като творческо начало Въоръжени съ най мощното народно оръжие писменността и своя роденъ езикъ тѣ се противопоставили на папския Римъ.

Въ тази насока дѣлото на двамата Солунски равноапостоли се увенча съ успѣхъ.

Славянскитъ езикъ наравно съ латинския и гръцкия си извоюва мѣсто въ общата съкровищница на човѣчеството — културата. Славянскитъ племена станаха членове на общото въшкото семейство: По такъв начинъ въ Европа се разгорѣло огнище на култура, огнище изключително по своя характеръ огнище къмъ което се стекли всички славяни. Така встѣпили въ духовна връзка, ония, които говорели единъ езикъ.

Дѣлото на К и Методий е подвигъ отъ широко общославянско значение. Този подвигъ е заветъ и идеалъ, които трѣбва да ржжоводятъ неизмѣнно славянскитъ народи. Тѣзи завети и идеали въ историческия животъ на славянството сж извикали явление отличаващо се отъ други, а заедно съ това даващи право да се говори, че въ дѣлото на двамата братя има нѣщо възвишено въ идейно отношение, изключително по своя характеръ, нѣщо, което не се губи презъ течение на многоветковия животъ на славянството.

Дѣлото на двамата солунски братя сложило начало на славянско единение и ако да не бѣха успѣли тогава интригитъ на враговетъ на славянството, ние днесъ щѣхме да се радваме на едно единение и братство между славянскитъ народи най малко между южнитъ славяни—посрѣдствомъ което щѣха да бждатъ избѣгнати ония кръвопролития между тѣхъ, започнали въ 848 г. и продължили до наше врѣме, превръщайки ги въ малки и

Срѣдъ книгитъ „Зидарска антология“

отъ В. Григоровъ

Фактътъ, че въ една спретната антология сж събрани творбитъ на шейсетина наши и чужди автори, въ които творби сж отразени живота, скърбитъ и възбеленитъ на оградени работници-зидари, е самъ по себе си значителенъ. Авторътъ се е постаралъ, съ единъ правилненъ критиченъ усѣтъ да побере измежду дебелитъ томове всичко написано за бедния работникъ-зидаръ. Прави впечатление, че въ работитъ на голѣмитъ майстори и въ тия на съвсемъ младитъ, има ценни творби, които предаватъ художествено и реалистично живота на зидари и въ тѣхъ искри върата за по-хубави дни. А В. Григоровъ е подбралъ и най-характерното, най-ценното отъ гледището на обществено значимата литература. Много добре е и, че авторътъ е далъ и пѣсни и приказки плодъ на народното творчество. Чуждитъ автори сж застъпени слабо, което вървѣме е поради ограничения обемъ на книгата. Но антологията има нѣкои слаби страни, които значително подбиватъ цената ѝ.

Не е трѣбвало да се помѣсватъ случайни откъси, даже ако и тѣ да сж отъ голѣми

имена (напр. отъ драмитъ на П. Тодоровъ, Добри Немировъ). Тѣ стоятъ като изрѣзани грубо откъси. Две-три реплики съ зидари, не сж творби „за“ зидари.

После защо не сж представени повече младитъ творци? Въ тѣхнитъ творби има толкова много за трудящитъ се.

А помѣстенитъ, работи отъ случайни писачи като „Зидаръ“ „Старъ зидаръ“ и пр), писани ясно „специално“ за антологията, само провалятъ художествената ѝ стойностъ. Не трѣбва да се смѣта обаче, че антологията е слаба. Напротивъ тая е много навременна и ценна.

Да работишъ за своитъ трудени братя, да искашъ да имъ подобришъ положението, е не само благородно, но и въ задачитъ на новия художественъ реализъмъ.

В. Григоровъ е младъ писателъ И въ тая си работа доказва, че е наръбъл за сериозна работа. Но да внимава. Понякога е самокритична! И да не бързва. Да можеме да се откъснемъ отъ тая прибрзана колко добре би било.

Б. Б.

рачки на чужди народи, както и да бждатъ плячка на свѣтитъ сеседи.

Въ деветнадесето столѣтие нѣколко „прави сѣрби“ създаватъ единъ хаосъ между южнитъ славяни. Нашиятъ 20-ти вѣкъ днесъ поставя началото на отстраняването на този между-славянски хаосъ. Българо-югославското братство е най добриятъ знакъ на това начало.

А не е никакъ трудно да се отстранятъ напълно този хаосъ, стига да се разбере, че е необходимо да се оставятъ четиритъ югославянски народи: Българи, сѣрби, хървати и словени на воля, да заработятъ, като виникнатъ въ сжщността на своето битие и да подирятъ

сигурни пѣтица за обединението на южнитъ славяни.

Така най добре ще бжде почетена паметта на двамата равноапостоли, които работиха за единение на славянството.

Ат. Попадиновъ

Бждащето на всѣки народъ е въ младежката му — въ идейната и творческата му младежъ. Колкото сж по-голѣми грижитъ за нея, толкова по-сигурно е това добро бждаще.

Такъвъ е Генчо Якодушковъ. Понѣкога, душицата му притисната отъ дребната нивина се мята като рѣба на сухо, пѣржи се, до като излѣе яда си върху жената или Пенето. Другъ пътъ арнаутски разлутенъ, налита върху кръчмара или кмета. Рѣдко се случва, но случва се понѣкога и това: следъ като напуса и кмета и кръчмара и следъ като набие и жената и Пенето, вземе та се напие като старовремски, казакъ... Какво да правимъ, братчета, животъ е това... Но, азъ вървамъ, че ще дойде денъ когато малката кротка душица, смѣнала отъ гърба си дрипнитъ на малката нивина, ще прѣхне като волнокрѣпа птичка... Тогава Пенето ще порасте, ще яхне черенъ, желѣзенъ конъ... Бр р-р... Всѣки пътъ когато тая мисль опари гърдитъ на Герчо Якодушковъ, омазаното калпаче полита къмъ земята... бу-у-у-умъ.

— Е-е-хъ майка му мечка, брей!

Гѣлта възторга Герчо, гордо разтвара дълги крака, издува гърди. Отдалечъ прилича на щъркелъ Той, Герчо Якодушковъ, едва иззимил. Страшни бѣха за него студовѣтъ; жботрачница, х-опане по чужди вратници, взима въ заемъ отъ кой брашенце, отъ кой кукурузецъ, изхрани жената и детето... Но пукна пролѣтъта и неговата мѣлка мина. Хѣърка душичката му, трепка съ всѣка трева полска, цвѣрти съ всѣко пиле небесно

— Е-е-хъ майка му мечка, брей!

Понѣкога, душицата му притисната отъ дребната нивина се мята като рѣба на сухо, пѣржи се, до като излѣе яда си върху жената или Пенето. Другъ пътъ арнаутски разлутенъ, налита върху кръчмара или кмета. Рѣдко се случва, но случва се понѣкога и това: следъ като напуса и кмета и кръчмара и следъ като набие и жената и Пенето, вземе та се напие като старовремски, казакъ... Какво да правимъ, братчета, животъ е това... Но, азъ вървамъ, че ще дойде денъ когато малката кротка душица, смѣнала отъ гърба си дрипнитъ на малката нивина, ще прѣхне като волнокрѣпа птичка... Тогава Пенето ще порасте, ще яхне черенъ, желѣзенъ конъ... Бр р-р... Всѣки пътъ когато тая мисль опари гърдитъ на Герчо Якодушковъ, омазаното калпаче полита къмъ земята... бу-у-у-умъ.

— Е-е-хъ майка му мечка, брей!

Не! Фактически той мучи. Но, мучейки му се хѣърка, хѣърка...

Четете в. Завой

ожидател Божилков

ЛЮБОВЪ

Вий
стоите претиснати двама.
За какво?
Да ви питам сега.
Ослъпени
отъ тази изама
че мълчите
ржа за ржа?
Що за глупост;
любов, та любов,
Що за ужас;
да бждеш обичанъ.
Когато утре
със залъза новъ
нѣкой трапъ
със глава
ще обичешъ.
Или тъй —
мимолетна игра.
Сетне радость
във дни
преброени...
Егоистъ,
дезертъоръ
и подлецъ!
Безъ човѣчностъ,
безъ вѣра
и името!
Тръпко блѣска
свѣтканица —
денъ
ти стоишъ
за цвѣта
и говоришъ.
Вмѣсто
трѣпно-гранитенъ строенъ
да зовешъ,
да горишъ,
да се боришъ.
Спри
потока
на лавата —
гъзъ.
На земята
дай
бждното име.
И тогазъ
и тогазъ
и тогазъ
калъ борещъ
и калякъ
прегрѣния я.
Ти ще знаешъ —
че има животъ.
Ти ще знаешъ —
не ще я убиешъ.
И на днитъ
във новия ходъ
ще искрите и двама
шастливи.
Любовта ви
ще бжде магнита
на мотора — животъ.

Наша поща

Божана Горска—Берковица

Нѣкой отъ изпратенитъ работи биха могли да се използватъ — при взша преработка обаче.

Сътрудниците на вестника отъ провинцията трѣба да прещатъ ржкописитъ си ясно и четливо написани, съ подписъ и точенъ адресъ.

Работата вървѣше усилено.

Отъ ранна утринъ до късна вечеръ се разнасяха траканятия на стоманенитъ длета и гъргоренето на педалията отъ колата чакълъ. Цѣлата долина ехтѣше. Мостъ се прави въ село Герово. Мостъ и то камененъ.

Радко Стоилковъ, напѣвайки се, вдигаше камъни. Вратнитъ му жили се изтѣгаха, като малки сини вжжета, а отъ прѣститъ на пропуканитъ ржце капѣше кръвъ.

Бѣше недоволенъ отъ малката си надница но като си помислеше, че влага капка отъ своя трудъ и ще спомогне въ спойката на дѣланитъ блокове за изграждане на моста, той се успокояваше. Това бѣха за него две различни нѣща. Изграденитъ мостъ ще живѣе съ десетки и стотици години. По него ще минаватъ сегашнитъ и иднитъ поколения. Радко ще умре, ще изчезне, както изчезвали милиони човѣшки същества. Мостътъ, обаче,

Катя Ат. Георгиева.

ОБИЧЪ

Навсѣкжде, азъ знамъ — сега тревожно тече животътъ... Сена, Рейнъ днесъ влѣчатъ водитъ си въ сѣлзи отъ тревога и сякашъ нѣкой радостъа отне...

Знамъ: ако бихъ отишла въ равно Влашко, край Сена, По, или на островъ Критъ — видѣла бихъ въ умора да се влечи човѣкътъ — съ сажиди и съсъ потъ покрить.

Показалъ би ржцетъ си корави — два едри лоста — пълни съ здравина — и бихъ ги стиснала съсъ бодръ вѣра тѣй както тукъ — въвъ моята страна.

Нима, земя, ще мога да престана да ги обичамъ въ тѣзи тежки дни? — За тѣхъ, за тебе — майчице, повѣрвай животътъ ми въ борби ще изгори!

Земя, земя, за всички хора ти си най-нѣжната любима та жена и въ тебъ ще цѣфне утре, майко, знамъ единъ животъ изгражданъ съ много истини...

Стояня Ниновъ

Юлий.

Въ сърдцето ми като молитва стенѣ — единъ възторгъ, единъ възторгъ — зоватъ ме тия пжтица зелени и тоя златенъ димъ впросторитъ.

Една могуща радость днесъ звъни въкръватъ и въсвѣтитъ усмиаки — така спокойни тукъ сж всички дни и пѣсенята на пжтицѣ тѣй чиста!

Люлѣй, земя, широкитъ вълни, че тоя плодъ ухвата ще бжде на твоа модроокъ и вѣренъ синъ на вѣченъ трудъ и вѣчна скръбъ осжденъ.

Разкрий гърди и слушай пѣсенята, която пѣе малкото момиче, за тоя дългъ пжтъ и за степта, въ която е заскиталъ самъ обичаниятъ.

Че тя звъни надъ всѣкой златенъ класъ, като копнежъ, като копнежъ далеченъ. Какво ли спомня тоя тжженъ слисъ въвъ блѣска на жетваната вечеръ?

... Потрѣпватъ кротки, вечерни крила, дърветата съсъ птици се накичватъ — презъ нивитъ съ отпусната глава върви едно разплаканъ момиче...

Марина Цанкова

Отмѣщение.

Азъ искамъ нѣга да си отмѣста на тебъ, на Бога и на всички, защото ти жестоко полигря у менъ стремѣжа да обичамъ.

Сега въ самотния си домъ сама стоя и страдамъ. Единственъ старъ поетовъ томъ ми дава нѣкога отрада.

И въ него пише за любовъ, за блѣнове и жажда, които нѣкой мъртавъ Богъ седи въ душата и разсажда

Измамени добри мечти, боли ме днесъ сърдцето! Минаватъ бавно сиви дни и мѣстъ жадувамъ темъ и ето:

Азъ искамъ съ дива мѣстъ да победа скръбта и любовата неврѣстна защото ти отрече, и сега наивенъ остава да отвръщамъ.

Крумъ Григоровъ

Нераздѣлни

ще остане. Ще съедини двѣтъ половини на тѣхното тело. И, опитъ отъ тая мисль, Радко чертежеше още по-големи възможности.

Ако се направѣха баражи изъ тая суходолна, силата на природната стихия ще се намали, разрушението ще се спре. И грамидитъ отъ камъни, чакълъ и пѣськъ, които бѣше натрупала цѣха да се премахнатъ. Хората ще ги изчистятъ.

Отъ каменна пуснина, съ течение на времето, ще се обърне въ истинска градина. Ще се свитне оная зеленина Сливи и череши ще се блѣнатъ съ нови ризи, като селски сватове.

Нѣма вече Мите воденичарътъ, да бжде винитъ на шрекъ, като воинъ на постъ, и да брани малката си кжшурка, засипана до половина. Нѣма да се

чуватъ писъцитъ на децата и виенето на женитъ. Олющени тѣ върби ще изпразнятъ китни клоно, по които ще пѣятъ птички, и вмѣсто плачъ и ридания, долината ще се огласява отъ пѣсни и радостни викове.

Радко размахваше съ мистрихъ донесениятъ циментъ, слагаше камененъ блокъ, каточели мостътъ бѣше негоавъ.

И другитъ работници не стояха съ скръстени ржце. Едни пренасяха камъни, други — цименти, трети сѣха пѣськъ, а четвърти зидаха. Тѣ пускаха беззлбони шегѣ, де псувани, но казани така, че не удържаха чукове по тѣхъ, а се приемираха като вѣчни слжници при тази тежка и изнурителна работа.

Една сутринъ завариха тамъ Гениното момче, Славчо. Той

Хроника

Този брой отъ в-къ „Завой“ се отпечата въ увеличенъ тиражъ поради страницата на младежта, и се изпраща до всички ония напредничава младежи, които сж изявили желание да го получаватъ и го пласирватъ.

Съ голѣми жертви редакцията увеличи страницитъ отъ 4 на 6 като новитъ 2 страници се запаватъ за творчеството на младитъ. Тѣ ще излизатъ въ всѣки брой ако изпратенитъ до всички настоятели броеве, се пласирватъ и отчитатъ незабавно.

Вѣрваме, че нашитъ приятели младежи, оценяватъ огромното значение на страницата, като независима трибуна на творческата младежъ и ще положатъ всички усилия да ни подкрепятъ морално и митериално.

Материали суми и писма които се отнасятъ за страницата да се адресирватъ до „Устремъ“ Славянска 1-Варна.

Въ Пловдивъ на 5 т. м. се е състояло VI го годишно събрание на Съюза на писателитъ отъ провинцията. За председателъ е избранъ Йоръ Ковачевъ. За Списание „Гребецъ“ отново се оповяства, че ще започне излизането си есенесъ.

Подъ печатъ е сборникътъ „Вълноломъ“, въ който участвуватъ предимно млади сили отъ провинцията.

Препоръчваме го на нашитъ читатели, които ще могатъ да си го набавятъ отъ настоятелитъ на вестника.

Сергей Нивякинъ

Тракторъ въ полето гърми

Мазолести черни ржце и тракторенъ гръмъ срѣдъ полята — сърдцето ми днеска зове да ида при проситѣ братя.

Нали сме ний наедно расли въвъ селска несрета и калъ и наедно пиехме радость безъ горестъ, въздишки и жалъ

Живота жестокъ и коваренъ остави ме саминъ сега безъ радость и вѣрни другари да търся късмета въ гредъ.

Нали съмъ на село израсълъ, на селска невинностъ дете затуй съмъ въ черна покурса почерпенъ съ горчиво кафе.

БЕЛЕЖНИКЪ

Вмѣсто, поради бурнитъ дни които преживяваме, да закипи една вихрена творческа работа, да се създаватъ произведения, които само въ такива изключителни времена могатъ да се създадатъ, въ творческитъ кржгове е настала една апатия, единъ песимизъмъ. Никой не твори, не замисля, не показва. Сѣкашъ всичко замръзна на нулата.

„Да се оправи положението“. „Остави, не знамъ какво да правя. Положението ме забърка“. Нищо! Нека се въикатъ около положението. Ние младитъ ще творимъ. Въ такива дни на победи, на разгроми, на възторзи и падения, ние ще закалимъ творческитъ си опитъ. И понеже ние живѣемъ и работимъ въ тия и „съ“ тия тревожни дни, ние най-вѣрно ще ги хаанемъ въ обектива си. Прочие на трѣскава работа.

Скучни теми.

Въ едно заспало списание, единъ младъ поетъ прави изповѣдь:

... небесата изми, облацитъ далечъ разтла и наивната жаръ въ сърдцето ми бедно раздуха

Явно е, „наивната жаръ“ много рано изгасна въ сърдцето на поменатия поетъ. Още достатъчно не разпазана. Но така е по-добре. Още по рано, та да му е мирна главата. Пжкъ и златнитъ работи не сж лоши. Даже и роговетъ

Асими

О, кривнали селски кумини, набръчкани морни лица, нима ще самичекъ премина презъ мжната луда рѣка?

А, идватъ години размирни въ сърдцето ми жупелъ гори и сѣнка ме тъмна сподира и жажда ме въ бунта хвърли.

Нататъкъ, нататъкъ, нататъкъ гдѣ тракторъ въ полита гърми и съ мощността моторна отмѣта и черни и дълги бразди.

Мазолести черни ржце и тракторенъ гръмъ срѣдъ полята —

въ борбата, въ борбата, въ борбата сърдцето ми всички зове.

Чтете и разпространявайте в „Завой“. Запишете нови абонати. Абонаментъ за година 80 лв, за полугодие 50 лв.

— Защо толкова бързашъ и толкова рано си дошелъ, — запита Радко.

— Предприемачътъ ми даде да изкопая недовършеното мѣсто за утрешната подпора и го пазарихме топтанъ. Като го свърша, ще ми плати...

Стана обѣдъ. Домашнитъ на работницитъ надонесоха гърнета съ фасулъ, ржкати съ кисела чорба и чеснь-лукъ. Работницитъ се събраха на купчина, насѣдаха въ кржжъ и започнаха да се канятъ:

— Кусни си отъ фасула. Тоя е отъ валювостия.

— Де, отъ киселата чорба! Знаешъ, помага на горещината.

— Ехъ, тоя Черново, кога ще се побѣлѣе.

— Море, току Сивчо да е, пакъ се ядна, — назовавахъ тѣ хлѣба съ разни имена.

Славчо се сви въ дупката, измъкна кжсъ отъ дебелия като тухла царевиченъ хлѣбъ, малко пиперъ и солчице и за-

Критика

ХРИСТО БОТЕВЪ — СЪЧИНЕНИЯ

под редакцията на Мих. Димитров. Издание на „Новъ Свѣтъ“ — София — 1940 год. Цена 45 лева.

Ботевите съчинения сж издадени досега десетина пкти и рѣдко ще срещнете по интелигентен българин, който да не ги притежава. Ние всички почти знаем наустъ Ботевите стихотворения, и прозата му много пкти сме чели и ако все пакъ посрѣщнахме тъй добре новото издание, това се дължи на обстоятелството, че то ни предлага нѣщо ново: не само въ смисълъ, че се даватъ нови, неизвестни досега Ботеве творби, но и въ смисълъ, че ние се дава нова биография на поета, въ която сж прегледани по-важните моменти отъ живота на Ботева, като е поправено всичко погрѣшно, допуснато отъ досегашните Ботеве биографии. Ново и ценно въ това издание е подробното изследване на обществения и обществената мисълъ, подъ чието влияние се е намиралъ Ботевъ.

Тукъ редакторътъ на изданието, М. Димитровъ, е билъ изправенъ предъ една трудна задача: да ни разтълкува Ботева, предимно публициста Ботевъ. Знае се, че Ботевъ е написалъ само 20 стихотворения, а всичко останало е публицистика, т. е. творби, тѣсно свързани съ всѣкидневния животъ. За да разберемъ Ботевата публицистика, трѣбва да познаваме най-главните събития отъ оная епоха, близка до насъ по време, но донѣкъде чужда вече намъ по духъ: трѣбва да познаваме и предните дейци

въ различните области на тогавашния животъ. Но който иска да бжде добъръ тълкувател на Ботева, трѣбва да познава добре не само времето му, но да познава и се живяе добре въ гледището, на което Ботевъ е стоялъ, да му сж известни близките и далечни задачи, които той е преследвалъ. Безъ това ние не можемъ разбра Ботева напълно.

И така, за да разберемъ публициста Ботевъ, трѣбва добре да познаваме политическата и обществена мисълъ на неговото време, както и неговите собствени възгледи по всички важни въпроси.

Въ първия томъ М. Дим. разрешава именно тази задача. И това е най-ценното въ неговата работа. Въ предговора си М. Д. казва, че досега Хр. Ботевъ е рисуванъ като неосъдъналь поетъ, който написвалъ по нѣщо, подъ натиска на тогава или оноега, а събраната досега Ботева проза ни говори за човѣкъ, който е предъ всички — страстенъ общественникъ, който не намира смисълъ въ живота вънъ отъ обществените борби. И завършва предговора си: „Четете прозата на Ботева, особено неговите дребни по обемъ сележки, за да видите колко находчивъ е той въ изобличаването на злото, което го е заобикаляло, и отъ друга страна каква топла любовъ е хранилъ той къмъ истинските борци за свободата на народитъ“.

Г. С. Никитовъ

„Хайдушкиятъ Балканъ“

отъ Коста Траяновъ

Щастливъ се чувствавамъ, че за да напиша предисловие къмъ пкните записки „Хайдушкиятъ Балканъ“ на г. Коста Траяновъ, азъ бѣхъ първия четецъ на една прекрасна творба, за която може да се говори съ пламененъ възторгъ — така започва предисловието на новата Траянова книга. И като че ли е необходимо това, защото следъ няколко пктелиписа, които Траяновъ даде до сега, „Хайдушкиятъ Балканъ“ му отрежда неупорно място.

Истинскиятъ художествениятъ пктелпс, не е до всѣкого, защото тоя именно пктелпсъ донесе прекращава границата на обикновеното географско описание. А то въ повечето случаи идва като неофициална прибавка къмъ учебниците или нѣма и тая стойностъ даже. Да обходишъ родната земя, да обозрешъ красотитъ ѝ, да

ги показашъ съ откровение на любовта къмъ тѣхъ — ето целта, която си е поставилъ Траяновъ.

И не случайно той започва съ „Хайдушкиятъ Балканъ“ (Стара планина), защото по историческо и по днешно значение, по величие и красота, то Балканъ е далъ не само силното си отражение върху живота ни, но е черталъ въкове народъ и ще чертае изъ въ бжде сѣдбовниятъ ни пжъ.

Траяновъ разгръща пазвитъ на Балкана, за да откъсне съ впечателителното си око красотата и на най-малката гънка и па ни я поднесе жива, въздействаща, неотлъчно свързана съ въздействиата и върху самия него.

Съ богати срѣдства, но по най-късъ пжъ — по пжта имейно на върхото и непосредно продължава на пета колона

яде. Той халпа на две, на три и захаря съ доплатата натрупалата се прѣстъ. Така продължи до вечерята.

На другия денъ Славчо не дойде. Казаха че шомъ си отишелъ у дома, втресло го и легналъ боленъ.

— Така е, — каза Радко. Премумората това донася.

Следъ малко дойде Веско. Клисурски. Той бѣше Славчова арствъ, но малко по-здравявалъ. Като научилъ за Славчовата случка, спазарилъ се съ предпримача да го замисти за сжщата цена.

Слънцето прижураше. Презъ безиститъ клони на върхитъ се процеждаше не, а се изсипаха като жарава безброй слънчеви лъчи. Намеженитъ камъни, а особено стоманенитъ длетъ и бургии парѣха.

— Да не сте зазирали сѣнката на Славчо, — рече подигравателно Веско — та се е разболѣлъ? Ако сте направили това, може и да умре. Ха-ха-ха... — Ти сж гледай работата!

обеди се нѣкой. — Да не зазираме твоята, че ще видишъ!

Веско тържествуваше. За мѣсти Славчо; а ще получи всѣкиятъ пари. Доволенъ усмихваше се блажено и чувствуваше избликъ отъ сили. Но той не бързаше. Ще се позабави, за да каже, че той е работилъ много повече, че Славчо не е направилъ нищо. Или малко, даже незначително.

Не си правъ, Веско! — обрѣна се къмъ него разсѣблѣниятъ Радко. — Не бива така. Момчето толкова се труди, че здравето си сѣсипа, а ти наготово, да вземашъ паритъ и за неговия трудъ.

— Та азъ ли съмъ виновентъ? Той да е ли добротилъ. Да не се разболѣва... Да може всѣки да работи, то и децата ще дойдатъ.

— А не трѣбватъ ли на всѣки пари? — намѣси се и Заре Плъваката. — Баща ти на тебе ще припечели, ами той? Дали майка му ще изкара отъ нѣйде?

Стефанъ Ив. Стояновъ

Пролѣтъ

Прострегани на слънцето съ стрелитъ, изчезватъ вредъ петната сиви, снага си пжтища протягатъ измежду хлѣбородни ниви.

По тѣхъ ще дойде Новата година на вѣчната прамайка свята, тукъ кандилата си да палне тя въвъ горитъ и полята.

А шомъ отминаватъ днитъ бързотечни и съ тѣхъ потоцитъ размирни, въ очитъ, милващи браздитъ, надежда тиха ще се ширне.

Тогазъ ще идемъ ний да се опишемъ съ мириса топълъ на простора, да сѣтимъ пакъ, че сме човѣци срѣдъ много непознати хора...

Чуй, какъ ехтятъ далечно небесата, какъ пѣятъ глѣхнали усои и мъртви сякашъ се пробуждатъ — далечнитъ пжъ ставатъ свои!

Н. Д. Поповъ

Изъ цикъла „Нетва“

(изъ излизащата наскоро стихосбирка подъ сжщото заглавие)

1. Огнень конникъ презъ нивята бие огнени копита, огнень бичъ до кръвъ премята и надъ друмитъ прелита.

Вечеръ въ пазвата му пари мжката на дрийсетъ жетви сутринъ въ друма ще го сваришъ като огнень змей да свѣти.

Идва пладне, като кратеръ сводтъ въ огнень зной прижижа и надъ степитъ въ нивята едъръ джъдъ и градъ посипва.

Огнень конникъ презъ нивята бие огнени копита, огнень бичъ до кръвъ премята и надъ друмитъ прелита

2. Три дни, майко, слънцето не слиза, три дни слънцето бозаемъ, огнени сж бѣлитъ ни ризи, зной — челата, дланитъ — корави.

То не слиза, ние лудо жънемъ, то прижаря — ние пѣсни пѣемъ, ще го хванемъ, майко, ще го люшнемъ, деветъ гъмни села да залѣе.

Скатоветъ ще изтрѣпнатъ, бѣсно канаритъ ще провижатъ, шомъ на прѣсти всѣки се изсѣпимъ, все нагоре друмитъ ще свиятъ.

Ще отекнатъ стѣжкитъ ни тежко, тамъ въ нивята, въ чернозема, твоитъ жетвари, майко, пжъ бунтовентъ се поематъ.

Три дни, майко, слънцето не слиза, три дни слънцето бозаемъ, огнени сж бѣлитъ ни ризи, зной — челата, дланитъ — корави.

— И предприемачътъ не би трѣбвало така да пазари. Да му плати на момчето за изработеното, а на тебе за останалото, — каза Алексъ Моноляно. Всички — и най-общитъ работници, и майсторитъ, атакуваха Веско. Тѣ се зехниха, че ако направи това, не ще го погледнатъ никога. И нѣкога не ще го приематъ съ тѣхъ по чуждитъ села.

— Та то зависи отъ предприемача. Азъ самъ ще си търся работа.

— Да, но азъ имамъ майсторско свидѣтелство и когато ходимъ до правимъ къщи, самъ съмъ предприемачъ, — прѣсече го Плъваката.

Веско се смути. Той виждаше, че съ тѣя хора не може да се излъже на глава. Всички бѣха като единъ. И защо ли толкова зещицаваха Славчо? Какъвъ имъ е той?

А когато му казаха: — Я си помисли, ако ти бѣше на негово мѣсто, какво щѣше да правишъ? Щѣше ли

да ти бжде добре? Другъ да ти вземе работата. А най-важното — паритъ за — положения отъ тебе трудъ! И при това човѣкътъ се разболѣлъ...

Веско наведе глава и бавно чопѣлъше съ остроно на кирката. Кръвта въ слѣпитъ му очи биеше силно. Той се сѣдши и не знаеше какво да отговори. И бива ли той да е самъ срещу всѣки? Та нали сж отъ едно село и при това участъта имъ е еднаква...

Въ мозъка му се заби, като въ каменлива прѣстъ мисълъта: „Ами, я ако ти бѣше на негово мѣсто и се разболѣше?“ Тя се забиваше все по-дълбоко и не излиташе, а потулваше редостта му за всѣкиятъ пари, които щѣше да вземе...

— Най-после, вечерята, като имъ плати предприемачътъ, Веско дръпна настрана Радко и нѣщо му пошушна. Радко се зареава, хаана го псдъ ржъ и се запжтиха на нѣкъде — запжтиха се за Славчови.

КНИЖНИНА

Авторитъ, които искатъ тука да се отбелязва излизането на книгитъ имъ, нека изпращатъ по 2 бройки до редакцията.

Митко Янковъ, Вечерни пжжари, издава „Свѣтлоструй“ стр. 68 — 15 лв.

Паунъ Геновъ, Предпролѣтъ, изд. Черноземъ. София. Стр. 56 — 10 лв.

Вениаминъ Григоровъ, Зидарска антология, изд. Бжднини. София. Стр. 261—30 лв.

Марко Марчевски. Малка литературна енциклопедия (илустрирована) томъ 1, изд. библи. „Наука за всѣки“. София. Стр. 480 — 100 лв.

Василь Воденичарски, Искри (репортажи) доставя В. Г. Спасовъ, ул. Генералъ Паренсовъ 47, София. Цена 40 лв.

Подъ печатъ е книга първа на библиотеката „Завой“.

Когато мѣглата се вдигне разкази отъ

Стефанъ Ив. Стояновъ редовенъ сътрудникъ на в. „Завой“.

Книгата ще струва 25 лв. Ония отъ абонатитъ и читателитъ ни, които желаятъ да си я набавятъ, могатъ да предплатятъ стойността ѝ за да се ползватъ отъ намалената цена — 20 лв.

Всичко което се отнася до библиотеката (суми, запитвания и пр.) да се отправя на адресъ: Стоянъ Дичевъ, редакторъ в. Завой — Варна (за библиотеката Завой).

Писателътъ Людмилъ Стояновъ готви за печатъ найновата си творба — романа „Забръване“.

„Хайдушкиятъ Балканъ“ ствено виждане, той търси и намира хармонията между красивото и великото въ Хайдушкия Балканъ. А съ тая хармония Балканътъ въкове народъ е обгледелъ и подхранвалъ борбитъ и въжделията ни.

Книгата на Коста Траяновъ изобилствува съ данни. Въ нея отъ друга страна авторътъ е постигналъ съченъ и звученъ езикъ, който я прави още по ценна.

Удоволствие е не само да се чете тая книга, но и да се препоръча.

Стоянъ Дичевъ

Четете в. Завой

Майката на Славчо, съ чернѣла забравка и свѣченъ поясъ, ги заведе при него. Той се бѣше поправилъ и седѣше замисленъ на одърчето. На въпроситъ: „Е, какъ, оздравя ли?“ Славчо не отговори.

Веско измъкна шесттъ двадесетолевки отъ джѣба си и ги изтърси на масата:

— Ето половината на тебе половината на мене.

— Взemi, Славчо, — рече Радко — Ти си работилъ и си ги заслужилъ.

Очитъ на Славчо свѣтнаха. Блѣдото му безирвно лице се облѣ съ ярка червенина.

— Ние сме вече нераздѣлни! — казаха тѣ.

— Ще работимъ винаги заедно! — възкликна Радко. — Да! Нераздѣлни, нераздѣлни! — сияеше Славчо.

А майката заслага вечеря. Тя имаше сжпни гости.

Завой

Редактор-стопанин Стоянт Дичевъ

Годишници на голъми покойници

П. И. ЧАЙКОВСКИ

(1840—1893)

Животът въ Русия презъ миналото столѣтиѣ не бѣше спокоенъ. Страшни обществени противоречия раздѣлятъ обществото, отъ една страна народничеството—отъ друга първитъ подмолини пристѣпи на зараждаща се нихилизъмъ. Чернишевски, Добролюбовъ, Тургеневъ, Чеховъ ракриватъ настоящето съ неговото многоличие. Толстой и Достоевски осмислятъ философията на страданиято, родена въ тъмнитъ дебри на руската душа и въ тѣхното люшкане между небето и земята, между грѣха и изкуплението се доловява авангардното месинство на необятна Русия. Ето частъ отъ обществения фонъ, на който се заражда и дооформява образътъ на голѣмия тоновъ майсторъ Пьотъръ Ильичъ Чайковски.

Но и самия личенъ, интименъ животъ на Чайковски не бѣше спокоенъ. Една високоблагородна и интелигентна жена Надежда Филаретовна фонъ Мекъ, увлечена отъ неговото изкуство, му определя годишна рента, за да може той да се предаде изключително на музиката. Дружбата между тѣхъ се разраства въ една голѣма любовъ, която изпълва цѣлия животъ на композитора. Съ нея ще си обяснимъ и по-сетнешната внезапна и „необяснима“ раздѣла на Чайковски съ жена му. Съ Надежда Филаретовна той не може да се събере, принуденъ е да живѣе далечъ отъ нея и изпитва въ пълна мѣра страданиято отъ неспостигната любовъ и самотата на гения.

Отъ тукъ голѣмата меланхолия, голѣмата мъка, съ които е напоена музиката на Чайковски, въ която се събиратъ горещитъ, парещи лъчи на много запалени фокуси, за да се превърнѣтѣ най-после въ нечувани вопли и стениания, въ които душата иска да се върне къмъ своето първично начало. Откаждѣто ще се върне отново прочистена и просвѣтлена къмъ себе си, къмъ свѣта. Съ такава страна, тра-

гична красота е изградена, негли, най-съвършенната му и грандиозна по замисль шеста симфония (патетичната).

Така ще си обяснимъ и голѣмитъ контрасти, тѣй характерни за цѣлото творчество на Чайковски: меланхолията, която изведнажъ прелива въ бунтъ, неудържимъ ентусиазъмъ и бързина преходъ отъ нѣженъ, мечтателенъ лиризмъ къмъ поразяващъ драматизъмъ.

Чайковски, като никой другъ, изпитва влиянието на запада или по-право на западноевропейския музикаленъ романтизъмъ. Но той осежи и кали своя гений въ изворитъ на руската народна музика—въ първичнитъ ѝ ритъмъ и мелодия—и по този начинъ създаде свой самобитенъ стилъ, който е единъ музикаленъ мостъ, една хармонична връзка между Русия и западна Европа. Не само затова, обаче, Чайковски получи по-късно широко признание въ своето отечество и извънъ него, а главно заради голѣмото идейно съдържание на своята музика, изразено съ победенъ поетиченъ чаръ. Въ нея звучатъ еднакво силно мажиката на неубития Русия, вѣчната борба на руския духъ съ самия себе си и трагиката на духа въобще, който се бори за красота, макаръ затова да изпитва пардъви, нечувански страдания. Ето защо неговото голѣмо по обемъ и съдържание творчество се излъч като освещителенъ балсамъ върху душитъ на съвременнитъ люде отъ всички краища на свѣта; ето защо неговитъ шестъ симфонии, концертътъ за цигулка ре-мажоръ, концертътъ за пиано въ В-топъ, оперитъ „Евгений Онѣгинъ“, „Пиковъ дама“, „Юланта“, „Магетъ“, увертюритъ „Ромео и Жулиета“, „Хамлетъ“, концертнитъ му сюити, стринни квартети, балети и много други не бѣха само откровения на единъ музикаленъ гений, но и откровения на руския и общочовѣшки духъ.

С. И. С.

Коота Траяновъ

„Хайдушкиятъ Балканъ“

(откъсъ отъ едноименната му книга)

Да почнемъ отъ Източния Балканъ! Знаемъ, че мнозина го познаватъ по-добре отъ менъ, но на тѣхъ поне ще опрѣся спомена по изживанитъ дни въ планината, който не се забравя никога, защото е достатъчно силенъ да не се заблѣчи презъ краткия ни земенъ пътъ. Една стрѣмна пътека ще ни изведе отъ село Доленъ чифликъ до „Маринъ тепе“, където е единъ отъ голѣмитъ развѣдници за сѣрни у насъ. Следъ като сме пѣтували съ влакъ или пешъ, можемъ да останемъ на нощува тукъ. Помѣщенята на държавното горско стопанство „Тича“ сж на наше разположение, но топлата лѣтна нощъ ни привлича и ние запаламе голѣмъ хайдушки огънь срѣдъ гората. Нощта е тиха и свѣтла. Лу-

ната ни гледа презъ клонитъ на дърветата, гледа ни и се смѣе дяволито, а звездитъ, прѣснати по небесния сводъ като безброй кандила, трептатъ съ своя освещенъ огънь и сякашъ ни намигатъ. Сиѣмъ се и ние съ веселъ, безгриженъ смѣхъ и при нѣкоя духовита лажка си намичаваме помежду си.

Единъ отъ насъ разправя весели случки изъ минали свои излети, а останалитъ го слушаме съ голѣмо внимание, насѣдали около огъня. Червенитъ му пламъци като змии се вползватъ въ въздуха и освѣтляватъ засмѣнитъ ни лица. Рой искри се прѣска въ страни и подобно сабѣлуки тутанси угасватъ. Става късно, но сънътъ бѣга отъ очитъ ни. На душата е радостно и леко, сърдцето буйно тупти, а кръвта кипи

Презъ априлъ тази година се навършиха 100 години отъ раждането на Емилъ Зола, въ литературния свѣтъ известенъ като създателъ на натуралистичната школа... Както съобщава литературнитъ вестници, родната му отпразднувала съ свойствената ѝ духовна признателностъ бележитата годишнина на своя голѣмъ синъ, приживемното огорчаванъ и неразбранъ. Къраваата пролѣтъ, която а обхвана Европа и най-вече страната му, за щастие на борческия му духъ, не можѣ да намали нито красотата нито тържествеността на културния празникъ. И макаръ увлечени въ страхотния бързей на тревожнитъ събития, които въ последнитъ дни придобиватъ особенъ трагизъмъ, сънародницитъ му показана сѣмъ какъ ревново тачатъ човѣка и писателя Зола...

Ведно съ Викторъ Юго, Зола е най-честения и най-обичания и всрѣдъ насъ, българитъ. За насъ той има влиянието на рускитъ писатели, чинто творби възпитаха нѣколко поколения. Струва ми се сякашъ тази общъ ѝ уважение хранѣтъ къмъ него и много други народи, до които е достигнала свѣтлината на борческото му творчество и топлината на голѣмата му душа...

И колкото повече години минаватъ, толкова по-ярко ни се откриватъ, покрѣй несравнимиятъ му талантъ, острата му интелигентностъ и великодушниятъ му схващания за живота. Резултатъ на всеобхващащия му анализъ и синтезъ се явява цѣлата епоха на миналия вѣкъ, съ нейнитъ сложни, отношения на хора и институти. Наблюдателността му обхващала както най-малкитъ трептения на човѣшката природа, така и най-болезненитъ социални проблеми на времето, го поставя наравно съ Толстой, другиятъ несравнимъ епикъ на миналия вѣкъ. Както Толстой изобрази руската действителностъ, кипища въ противоречия и разпадаща новия свѣтъ, така и Зола най-вече съ своитъ двадесетъ тома отъ цикъла „Ругонъ-Маккаритъ“ (живото на едната фамилия въ II-та империя) изобрази франската, на която „Жерминалъ“ е семето на новото, което идва да замѣсти единъ свѣтъ, който си отива безвъзвратно...

Въ що се състои силата на това обаяние, което излъчва цѣлото му творчество?—Всѣки търси въ отговора да изрази своето възмѣнение, своя усѣтъ. И всѣки намира справедливъ за себе си отговоръ. Единъ е

поразенъ отъ дълбочината на психологическия анализъ, другъ отъ лекотата, съ която моделира образитъ си, трети—отъ сочния лиризмъ, отъ диалога, художественитъ описания, на природата и още много, много ценни качества. Или, ако искамъ да обобщимъ, отъ таланта му—мощенъ, неуспоримъ. За мене лично, тази сърдечна връзка и гранитна спойка между Зола и човѣството е дължи на тая особена неговоа отзивчивостъ къмъ хората, чинто сжбѣ е пропита съ много страдания и малко щастие.

Навѣрно въ тази негова любовъ къмъ работника и селянина (Жерминалъ, Трудътъ, Земя) нѣкои негови тълкувачи виджатъ елементи на лиризмъ и романтизмъ, макаръ Зола да си остава първиятъ натуралистъ въ литературата на 19 вѣкъ.

Несравнимъ въ поезията си, Зола остава неповторимъ въ борческата си дейностъ и подобно Юго, остави дълбоки следи въ франския общественъ животъ на голѣми граждани и истински републиканецъ. Споредъ него, републиката ще бѣде натуралистична, или нѣма да бѣде. Творчеството му е синтезъ отъ качества, които потвърдитъ даже не намираме у мнозина други поети, които забравятъ, че тѣхното единствено предназначение е да служатъ на хората въ пълнитъ имъ къмъ щастие.

Привеждамъ една частъ отъ речта на голѣмия франски писателъ Жюль Роменъ върху Емилъ Зола и неговия примѣръ:

„Зола като писателъ е голѣмъ. Той е единъ отъ най-големитъ на XIX вѣкъ и остава единъ отъ най-включителнитъ. Не съмъ твърде далечъ: стъ мисля, че въ нѣкое отношение той е най-актуелниятъ. У други, които бѣха сжщо велики, проблемитъ и схващанията за живота бѣгатъ вече далечъ отъ насъ съ голѣма бързина и вземаатъ образа на една великолепна може би цивилизация, но изчезнала. Въ тѣхъ се чувствува „стариятъ режимъ“.

Величието си Зола дължи на много причини. Излишно е да се хвали мощта на конструктивниятъ талантъ. Но ако хвалбата е банална, мотивитъ ѝ не е такъвъ. Отъ довършването на Ругонъ-Маккаритъ, близо вече половинъ вѣкъ, ние разбрахме колко е рѣдкъ гения на конструкцията, и колко сж малко истинскитъ архитекти въ литературата. Ние сме виждали да гъмжатъ и

шумятъ непрестанно творби слабо художествени. Много отъ тѣхъ, ловейки временното благоволение на публиката, намираха средства да бѣдатъ жалки. Архитектътъ бѣше мечталъ за единъ павилионъ, но нѣмаше даже силата да го постави здраво относно... И тия създатели—новаци, било поради мигновението на тѣхното вдъхновение, било поради ограничеността на хоризонтитъ, които ни откриватъ творбитъ имъ, ни караха да обръщаме погледа си къмъ башата Зола, както къмъ башата Юго, за да имаме щастие да чуемъ какъ дишатъ едни неуморими гърди, и да видимъ да се издигатъ търпеливо стени, където гранидната материя понася спокойно игото на човѣка.“

Частъ отъ речта на Клемансо (неговъ защитникъ въ процеса около аферата Драйфусъ) произнесена въ Сената въ 1906 г.:

„Има хора, които несе подчиняватъ и на най-мощнитъ владетели; има много малко хора, които се противопоставятъ на тѣлитъ, често настѣпвали до степенята на безумието, и безъ оръжие сполучаватъ да обуздаватъ гнѣвъ имъ и да накарватъ да паднатъ издигнатитъ юмруци и да съумѣятъ да кажатъ „не“, когато сж принудени да кажатъ „да“—ето що правѣше Зола. Той се противопостави на своето време, противопостави се на своята страна, противопостави се на управлението и сигурно би се опълчилъ срѣщу цѣлото човѣчество заради справедливостта и истината.“

Огнѣтъ на бомбардированитъ, който всѣма минута потугава стотици хора, е най-трагичното противоречие за сто годишнината на единъ Зола, който за щестие на този малкъ човѣшки животъ посвети цѣлото си творчество. Драйфусовата афера, жертва на която бѣ единъ невиненъ бѣ потресла дълбоко отзивчивата му и честна душа. И въ защита на истината той рискува живота си... Днесъ когато Драйфусовата афера е като капка въ океана на човѣшкото страдание, духътъ и съвестта му придобиватъ въ тия мжчителни, по решителни за човѣството, дни една особена сила на адмирация у тия които го иматъ за писателя съ голѣмото сърдце“.

И. В. Точевъ

Печатница Кичко Николовъ

въ жилитъ ни като младо не-прикипяло вино. Лежа погрѣбъ и гледамъ звездното небе. Чудна нощъ! Блѣдоликата луна ту се скрие задъ облакъ съ нѣкакъ таяна помисль, ту пъкъ се покаже обзата отъ сладостна нѣга. Тихо е! Само от време на време нощна птица се обажда съ своя зловещъ крѣсъкъ или шури отронватъ сѣрни звуци отъ своя невидимъ оркестръ. Единъ по единъ другаритъ ми вече замлъкватъ, уснени въ приятенъ сънъ.

Отдаденъ на размисль и съзерцание, азъ съмъ още буденъ. Скоро луната залѣзва и мракътъ настѣпва отъ всички страни. За мигъ звезда се отронва отъ небето и съ блѣсъка на метеоръ полетѣе къмъ земята. Пожелавамъ да имаме хубаво време и съ това пожелание неусѣтно заспивамъ.

Хладно утро. Ясно безоблачно небе. Съ скрита, тиха тжска се ови земята и стана загадъчна като жена. На изтокъ

небето заруменъ отъ свѣтъ при огнената целувка на слнцето, Първитъ му лъчи ни свадитъ сякъ въ пътя. Вървѣмъ изъ просторна джбова гора за „Горска барака“—станъ на трудовцитъ отъ горското стопанство. Изъ гората е прокарана тѣснолинейка за нуждитъ на това стопанство, което най-разумно използва едно отъ голѣмитъ богатства на нашата земя. Въ тая частъ на Балкана се издигатъ върховетъ „Гулица“ и „Градище“. Въ подножието на първия върхъ се гуши малко ново селце съ скрито име, а отъ другага се открива омайна гледакъ къмъ децствения Лонгозъ, който е царъ на горитъ у насъ и на Балканитъ. Тамъ, дебели кавоклонести и хралупати каваци сж разперили своитъ широки и високи, кичести бръстове и стройни осени се провиратъ помежду имъ. По тѣхъ сж се вползи повинни растения които придаватъ на гората

тропиченъ видъ. И подъ сѣнката на тия вѣковни дървета, рѣка Камчия лениво влачи водитъ си къмъ морето. При усѣтието си тѣ се разлива и образува блатѣ и тресавища, въ които растатъ водни лилии и рози. Съ своитъ нѣжни бѣли цвѣтове, тѣ съперничатъ въ хубостъ на лотоса. Въ тая гора като че ли живѣе Панъ—забравения богъ на горитъ, а приказнитъ феи и нимфи се срѣщатъ съ морскитъ сирени.

Но най-дълга е долината на „Шерба“ съ своитъ потайни мѣста и дълбоки вирове съ пѣствърва. Шепотътъ на малката рѣка, ту заглъхва, ту пакъ се подема, като че ли води нѣкакъвъ споръ, а зелената жидрѣва дрѣха на гората едва доловява шуми при тихия вѣтрѣцъ, сякашъ нѣкой дебне по нашитъ стѣпки.